

Ба 4787

ПЯТРУСЬ БРОУКВ

**ПРАМОВА
ФАКТАМІ**

358

10733.

НС

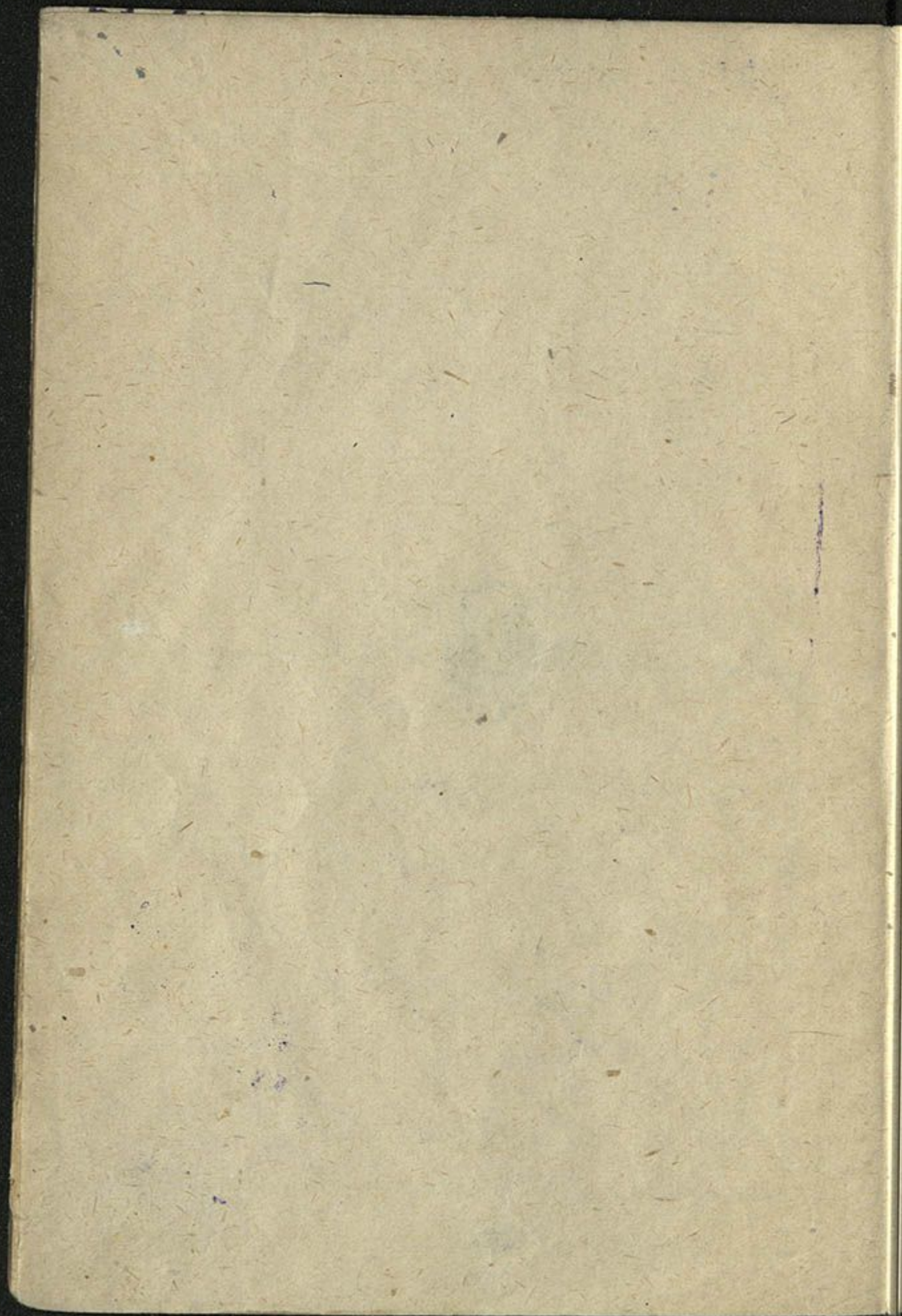
ЗМА

20
30

Ба 4787

5-88-

ПЯТРУСЬ БРОЎКА

2407

✓

ПРАМОВА ФАКТАМІ

ПОЭМА

ДА ДНЯ ВЫЗВАЛЕНЬНЯ БЕЛАРУСІ
АД БЕЛАПАЛЯКАЎ

Инв. 1953 г. б. а. 4787
Бібл. аддз. 1991 г.

БЕЛАРУСКАЕ ДЗЯРЖАЎНАЕ ВЫДАВЕЦТВА І
МЕНСК — 1930

333

4

838-2
1000

Заказ № 838. 3.000 экз. (1 арк.) Галоўлітбел № 2153.

Друкарня Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва.

25. 04. 2009

С Т О Й!

Вартавы, як заведзены крочыць...
Вільня.

Лукішкі.

Пярэдні плян.

Гэта турма

— раве да паўночы
крывёю рабочых,
крывёю сялян.

На твары

ў жандара—

— Вялікае сьвята.

Лёзунг жандараў:

калоць

і біць!

Заціснуты ў душныя

казэматы:

гені,

вучоны,

і—

барацьбіт.

Хочуць

трупярняй живога мяса
кратамі сэрца скаваць ад бур.—

Гэта—

культура

вашае клясы

„дэмакратычнай“

за ўсе культуры.

Учора.

Сягонья.—

Астрожная брама

чорную пасткай,

жалезам зубоў

косьці краіны

сьвінцом надламала,

на грудзі паставіла

панскі бот.

І калі ў ночы

папскія нунцыі

лягуць,

стаміўшыся, бога маліць:—

краты

ірвуцца агнём рэволюцыі

на

вуліцы,

пляцы,

палі.

Дарэмна пільнуеіш,
турэмнік нязьменны,
сэрца рабочых
на кожным рагу!
Думы як зоры
праз чорныя сьцены
стрэламі волі
бягуць.
Тут дыялектыка:
дзе радасьць,
дзе гора.
Званчэй баляваньне
— нам больш клопот.
На лякавых ботах
сонца ня шпоры,
ашчэрыўся дратвай
юхтовы бот.

Краіна з болю
І стаў лес хатай сьцяла вочы.
бедняку,—
у сутарэньні
йшоў
рабочы.
І сотняй—
тысячамі
рук
крычэла вуліца:
дай працу!

Жабрачкай стала
— Беларусь
каля адноўленых
палацаў.

Устань, гісторыя,
скажы!
Дрыжы ў трывозе
польскі пан!
(Жывыя помнікі,
крыжы
расьпятых шляхтаю
сялян).
Ішлі
ў ангельскіх паліто,

ішлі,
плявалі ў твар
чужынцы.

Стаяла вёска
сіратой
у пісягох
каля гасьцінцу.

І золью,
ветрамі,
марозам
шукала шчасьця
каля зор.

З-пад хмурых весьніц
беглі сьлёзы, —
журбою
поўніўся
прастор.

Стаяла
думаўшы аб леце,
лавіла ўсходнюю
зару.

Ці знойдзеш ты
жывое месца,
каб ран
ня мела Беларусь?

За кожным —
сполах
рос парогам,

у поле
вораг кінуў сьмерч.
Па ўсіх запутніках,
дарогах
шпацыравала
госьцем
сьмерць.
Прыдуць.
Павяжуць.
Павядуць...
Расьлі
турэмныя палацы.
Ды толькі
ўкрадкай па ваду,
ішоўшы
мацеры паплачуць.
Хто гора
гэтага ня стрэў?
Ты помніш
енкі і літаньні?!
На кожнай вуліцы—
— расстрэл,
у кожнай хаце—
— катаваньне!

А між мільёнаў
новых крат,
між мук
і гарачы пякельнай

стаяў палац,
і піў сатрап,
на косьцях нашых
граў
вясельле.

Якая
каму тут
справа?
было маё—
і ёсьць.
За пана
стаіць
дзяржава,
у пана
багнэт і злосьць.
Палі і лясы
вялікія
ад бога мне
у дар.
На варце спакою—
рэлігія,
на варце
стаіць жандар.
Маёнтак ізноў
расквечаны,
пустуе
сялянскі двор...

І б'єцца,
раве
чалавечае—
і помста,
і дакор.

* * *

БЫЛО:

сьлѣз, вазѣраў

многа.

Кожны клікаў

сваю долю.

Бушавалі легіёны...

І сьмяецца пан,

і весел,

а мы

сьцежкаю,

дарогай

і лагчынаю,

і полем,

беглі

гора

і праклёны

пахавець

у цёмным

лесе.

партизаніць ў лес
рабочы,
Нёс з сабою
кулямёты,
нёс патронаў
ленты,
скрынкі.

Т ак
разьбіліся
атрады,
сьцяг узялі
атаманы,
падалі каманду
дружна:—
— Гэй!
за кроў.
Усе змагацца!

З панскіх губ
апала радасьць,
і разьбіўся
кубак п'яны;
Зьнікла сіла,
зьнікла мужнасьць,
Занялі
агні палацы,

III

Вясной—

мільёнам кілёўат
насыпела помста,
злосьць насыпела.

— Дакуль-жа

будзе так

скажы?..

І глоткай

у тысячы гармат
чырвоны фронт
ударыў сьмеда:

— БЕЛАРУСЬ

ПАВІННА

ЖЫЦЬ!

1206
Беглі з фронту

легіёны:

— Як, панове,

тут змагацца?..

Инв. 1953 г. БНУ 4782

Біў татарын,
біў расеец,
біў украінец—
бандытаў

І нясьлі
свой сьцяг
чырвоны
сымбаль
вольнасьці і працы
ў бойках
кулямі прабіты...

Беларусь
савецкай стала,
загудзеў
рабочы гоман.
Толькі многа
ў сэрца
жалю,
што ня ўся
краіна
дома.

IV

„У рыштаваньні
убраліся дні
Мы галасуем:
за творчыя тэмпы“...

* * *

Нам не да твару
сьлёзы.

Быць
найадданым сынам!

Кінула партыя
лёзунг:
перабудаваць
краіну.

І загулі моторы:
дружна працуй
да поту!

Фабрыкай хлеба
скора

будзе
краіна балотаў.

Стагодзьдзі мінаем
савецкім годам,
крышыць эпоху
год адзін.

Нашы даклады—
голос заводаў

Кожнае слова—
рух машын.

Больш Беларусі
жабрацкай
ня гнуцца!

Сталёвай індустрыі
шырся
ўзьлёт!

Здалі саху
ў музэй рэвалюцыі
нашых шырокіх
савецкіх
палёў.

Трактарам
творыцца наша багацьце,
мы абвясцілі
вайну мяжы.

Менск
кожны вечар
ў сялянскай хаце
радыё хвалямі
вучыць жыць.

Пэўна разьлічана,
зьмерана плянам.

Голас мільёнаў—
кожны пункт.

Горад
ў кашулі сваіх рыштаваньняў
горда ступае
ў дні комун.

Блізка
полюмя эры новай,
хутка
апошні ужо
рубікон.

Акіянамі кніжак,
газэт
і лістовак
спадчыну топім—
цямру вякоў.

Сонца-аратар
над вежамі стала.
Тысячы комінаў вышлі
на сходку.

Кожнаю вуліцай,
кожным кварталам
горад змагаецца
за
пяцігодку.

Провад у маршы—
найлепшыя струны,

ад гэтае музыкі—
свѣту прачнуцца.
Ля кожнае топкі
—драбніцы комуны,
пажары і буры,
агні рэвалюцый.
Да мэлімэтру
разьлічаны сілы,
кожны рабочы
ўлічаны мускул.
Адвечнае багны
асушаны мілі
загаварылі
турбінамі-пусткі.
Імчаць цягнікі
ад савецкіх
вакзалаў
да новых паўстанкаў
і станцый далёкіх.
Вясна-комуністка
ударніцай стала
з сяўнёй за плячыма
у полі шырокім.
З нас кожны
сягонья нічым не пагрэбаў.
І ў гэтых астатніх вялікіх
паходах
смачнее кавалак
чорнага хлеба,

калі карпусы
узьнімаюцца горда.
Сонца прымае
фабрычныя маршы...
Шарэнгі заводаў—
савецкі парад.
Моладасьць
ўключылі
ў рубільнікі нашы,
сэрца і рукі
узяў варштат.
Ладзім,
габлюем,
шнуруем,
пілуем
корпус за корпусам
фабрык і Вузаў.
Будуем,
будуем,
будуем,
будуем
вялікім Савецкім Саюзам.

* * *

А там—
вартавы, як заведзены крочыць.
Вільня.

Лукішкі.—
Пярэдні плян.

Бушуе астрог
і раве да паўночы
крывёю рабочых,
крывёю сялян.

Варшава.
Замак Бэльвэдэр
адзін глынуў
краіны сонца.

На крэсы—
кулі й рэвольвэр!

Чаго бунтуюць
там бясконца?

На крэсы
—тысячы жандараў!

Заместа сонца—
кулямёт!

Загад:

(уклаў 'шчэ Мураўёў)
„ня гледзячы на ахвяры
сьцішаць
народ!“

— Працаваць
на пана
прымусіць!

Мала паліцыі—
войскам!

Якія там беларусы?
Гэта—

ДЗЯРЖАВА ПОЛЬСКА!

Ніякай для іх
патолі,

Нашто
беларусам школы!

Воляй ці
няволяй

гані
вучыцца
ў касьцёлы.

V

Бэльвэдэр.

Гараць пакоі

волатаадлівам.

Пан маршалэк

у настроі

сёньня ганарлівым.

І ходзіць рабочы

што вечар хмуры:

рана гатуюць

краіне хаўтуры.

Далекая вуліца.

Ноч.

Сутарэньне.

Газьнічка б'е чадам

і сьветам сухотным.

Ніякіх рэглямантаў,

назваў,

найменьняў.

Сабраліся
вырашыць справы, клопаты.

Сабраліся ціха.

Ля століку селі.

Задума на твары сяброўскаю стала.

І вочы спалохана,

горда

і смела

гараць аганькамі

рабочых

кварталаў.

Першы ўзняўся:

—Таварышы, годзе!

Вы бачыце

гэтую вось

лістоўку?!

Сягоньня на нашым

модэльным заводзе

абвешчана

за-ба-стоўна!

Нас ня пытаюцца.

Заціснута глотка!

Рашыў уладар

пераможна ў палацах:

„Зьняць рабочых

на дваццаць

адсоткаў,

кінуць дзяцей
і жанок
бяз працы...“
Другія ўзьнімаліся,
звалі змагацца, і—
біліся хваляю
словы ў сьцены:—
Таварышы, на
дэ-мон-страцыю!
Зробім ў надвор'і
зьмену!!!
Бачыш,
як вораг сьмяецца?
Ударыць
па ім
зьнячэўку!
Б'ецца
фабрычнымі думамі
сэрца,
сэрца партыйнай ячэйкі.

* * *

За акном-жа
пастарунак
паліцэйскі
ходзіць чортам.
Там—
па ўсіх яшчэ кірунках

ходзяць
 царскія ботфорты.
Яны варты
 сваіх продкаў,
хай пашыты
 з новай скуры.
У панстве польскім
 пяцігодка
толькі
 шыбеніц
 і турмаў.

І ходзіць рабочы,—
 што вечар хмуры:—
рана гатуюць
 краіне хаўтуры...

Горш царскай Расеі
 на крэсах парадкі:
адзін раз засеюць,
 а дзесяць падаткаў.
Клянучь лёс няшчасны.
Куды яно
 гожа,
у хаце уласнай
 сядзяць як ў астрозе?

VI

Толькі клічуць,
 клічуць буры,
 ды шалёна
 кліча

сэрца.

Ў новых радасных віхурах
 чым так жыць—

дык лепш памерці.

І гараць

агні паўстаньняў

і мацнее дух рабочы.

Дзень—

у новых рыштаваньнях

прыдзе

зьменай цёмнай ночы.

Кліча

дух бунтарскі

ўперад.

Идуць

КПЗБ колёны.

— Скора час!

Над Бэльвэдэрам

загарыцца

сьцяг чырвоны.

Менск, 1930.

1964

Бел. адзед
1994

+

ЦАНА 20 кап.

8000000027 1988

